

D66 Nijmegen
Verkiezingsprogramma 2018-2022
Definitief

Datum: 18 januari 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Groene toekomst	5
Alle wijken energieneutraal	5
Terug naar de vervuiler betaalt	5
Schone lucht, gezonde stad.....	6
Meer groen moet je doen	6
Afval is grondstof: 100% circulaire economie in Nijmegen	7
De gemeente geeft het goede voorbeeld.....	7
Kansen voor iedereen	9
Goed onderwijs: Kinderen helpen het beste uit zichzelf te halen	9
Een prettige en duurzame leeromgeving voor alle kinderen	9
Alle kinderen het onderwijs dat bij ze past.....	10
Jeugdhulp: snelle, optimale zorg en ondersteuning voor alle kinderen	10
Meer kansen via werk en inkomen	10
Extra geld voor armoedebeleid: Iedereen telt mee	11
Ruimte voor economische groei	12
Versterk onze bruisende binnenstad	12
Nijmegen aantrekkelijk voor ondernemers: lagere lasten en minder regels.....	12
Meer banen: Maakindustrie en logistieke bedrijven naar regio Nijmegen halen	13
Studeren in Nijmegen biedt kwaliteit en toekomstmogelijkheden.....	13
Beter aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt	14
Lagere belastingen, solide en transparante financiën	14
Schoon en slim bereikbaar	15
Ruim baan voor fietsers en voetgangers	15
Beter doorstroming op stadswegen door groene golven en variabele snelheid tot 70 km/u	15
Beter parkeervoorzieningen, goedkoop en gemakkelijk bereikbaar	16
Een toekomstbestendig en schoon openbaar vervoernetwerk.....	16
Goed wonen en leven	18
Goed wonen in Nijmegen voor iedereen.....	18
Zorgen voor goede invulling Waalfront en Waalsprong.....	18
Nijmegen gastvrij voor studenten.....	19
Een Nijmegen dat veiliger is én veiliger voelt	19
Bruisende stad aan de Waal	21
Romeins verleden beter benutten.....	21
Cultuur toegankelijk voor iedereen	21

D66 Nijmegen

Cultuur draagt bij aan onze economische ontwikkeling	22
Nijmegen omarmt de Waal.....	22
Gezonde stad.....	24
Sport en bewegen in de openbare ruimte stimuleren	24
Sterke sportverenigingen en goede sportfaciliteiten	24
Topsport is een visitekaartje en inspiratiebron voor heel Nijmegen	24
Voorkomen waar kan en genezen waar moet	25
Streven naar een rookvrije generatie	25
Maatwerk en keuzevrijheid in de zorg.....	25
Vrijwilligers en mantelzorgers belonen	26
Levendige democratie in stad en regio	27
Meepraten en meebeslissen: jong en oud doen mee aan onze democratie	27
Meedoen: inwoners als partner.....	27
Dienstverlening: Inwoners snel en goed te hulp staan	28
Meer democratische regionale samenwerking	28
Privacy en digitale veiligheid bewaken	29
Nawoord.....	30

Voorwoord

Geachte lezer,

Het verkiezingsprogramma voor de verkiezingen van 21 maart 2018 is geweldig geworden. Leden, experts en ervaren politici hebben hun input aan de verkiezingsprogrammacommissie meegegeven. Zij hebben een leesbaar programma met messcherpe punten geformuleerd, dat uiteindelijk nog met 31 amendementen is bijgeschaafd. Nog nooit kende D66 Nijmegen zo'n open en democratisch proces en daar ben ik Frans Laarakker, Marijke Synhaeve en Stef van den Bergh zeer dankbaar om.

D66 maakt echte keuzes voor Nijmegen. Meer middeldure huur om alle starters en doorstromers van onze stad te bedienen. Meer inzet op energiebesparing en opwekking in onze stad. Waarom discussiëren we nog over wat het best werkt, als we weten dat we álle vormen duurzame energie nodig hebben om de Parijs-doelen te halen? En onderwijs, als ultiem antwoord op de vraag hoe we kansengelijkheid willen vormgeven, wordt door onze leden voorzien van concrete ideeën.

Als lijsttrekker kun je je niet beter wensen. Een sterk verhaal voor Nijmegen, met een proces dat je alleen bij D66 voor elkaar kunt krijgen. Alle dank naar de leden van de verkiezingsprogrammacommissie en alle betrokken leden.

Goed onderwijs, Goed klimaat en Goed wonen. D66 krijgt het voor elkaar!

Tobias van Elferen
Lijsttrekker D66 Nijmegen

Groene toekomst

D66 wil Nijmegen gezonder, groener en duurzamer maken. Duurzaamheid is voor D66 daarbij meer dan alleen het terugdringen van CO₂-uitstoot of het behoud van groen. Duurzaam is voor D66 een grondhouding in alles wat wij doen. De gemeente Nijmegen wil in 2045 energieneutraal zijn. Wij willen deze doelstelling nog sneller te bereiken. Daarvoor hebben we iedereen nodig: inwoners, overheid en ondernemers. Hieronder vind je al onze plannen voor de groene toekomst van Nijmegen.

Alle wijken energieneutraal

Nijmegen moet zo snel mogelijk energieneutraal worden. Door klimaatverandering worden warmterecords aan de lopende band gebroken en worden regenbuien extremer. Om de transitie naar een energieneutrale toekomst in één keer goed te doen, zullen we per wijk moeten onderzoeken welke maatregelen het meest effectief zijn om zo snel mogelijk het energieverbruik terug te brengen. Met het oog op de energieneutrale toekomst stelt D66 de volgende maatregelen voor:

- Voor iedere wijk van Nijmegen wordt in de komende bestuursperiode door de gemeente – in samenspraak met bewoners en belanghebbenden - een concreet plan opgesteld hoe de wijk zo snel en efficiënt mogelijk energieneutraal kan worden gemaakt.
- Op basis van de energieneutrale wijkplannen worden met woningcorporaties concrete afspraken gemaakt over de verduurzaming. In 2020 moeten alle corporatiewoningen in Nijmegen gemiddeld energielabel B hebben en in 2030 moeten al deze woningen voldoen aan de bijna energieneutraal-norm (BENG).
- D66 wil dat er vanaf 1 januari 2020 alleen nog nieuwe woningen worden gebouwd die minimaal bijna energieneutraal zijn (BENG). De gemeente stuurt hier bij het verlenen van de vergunning op aan.
- De gemeente stimuleert ook particuliere woningeigenaren en ondernemers in het verduurzamen van hun gebouwen door voorlichting, advies op maat en financiële ondersteuning vanuit een revolverend duurzaamheidsfonds. Het loket duurzaam wonen van de gemeente Nijmegen gaat proactiever inwoners benaderen om ook bij koopwoningen een forse verduurzamingslag te slaan.
- De gemeente ondersteunt gezamenlijke initiatieven van bewoners gericht op duurzaamheid, zoals zonne- en windcoöperaties. Deze ondersteuning bestaat hoofdzakelijk uit het vormen en versterken van netwerken gericht op kennisuitwisseling met andere duurzame initiatiefnemers maar kan ook bestaan uit een passende bijdrage.
- De gemeente gaat in overleg met haar inwoners op zoek naar de beste plekken voor grootschalige opwekking van duurzame energie (windmolens en zonneparken) en ondersteunt initiatiefnemers bij de realisatie hiervan. Waar mogelijk werkt de gemeente samen met buurgemeenten en de provincie om grensoverschrijdende energieparken mogelijk te maken.
- Daarnaast gaat de gemeente samen met geïnteresseerde bewonersinitiatieven, bedrijven-(verenigingen)en duurzaamheids-coöperaties inventariseren hoe zo snel mogelijk op de vele vierkante kilometers plat dak in Nijmegen collectief zonnepanelen geplaatst en geëxploiteerd kunnen worden.
- We gaan naar een toekomst zonder gebruik van aardgas, maar willen daarbij wel dat de alternatieven betaalbaar en duurzaam zijn. Voordat het warmtenet verder wordt uitgebreid in Nijmegen wil D66 daarom dat de gemeente eerst een grondige en onafhankelijke evaluatie uit laat voeren waarbij wordt gekeken naar de ervaringen van inwoners die al op het warmtenet zijn aangesloten (zowel qua gebruiksgemak als opbouw van tarieven). Daarbij wordt ook onderzocht hoe de warmtebron(nen) van het net duurzamer kunnen worden.
- Met het oog op de reductie van afvalproductie moet hoe dan ook meer warmteproducerende industrie worden aangesloten op het warmtenet van Nijmegen. Een biomassacentrale vinden wij geen echte duurzame bron voor het warmtenet.

Terug naar de vervuiler betaalt

Het huidige College heeft in 2014 besloten om de afvalstoffenheffing af te schaffen en de kosten voor afvalverwerking eenzijdig te laten betalen door voor huiseigenaren het tarief voor de onroerende

zaakbelasting (OZB) te laten stijgen. Tussen 2013 en 2017 is het OZB-tarief in Nijmegen met 35% gestegen.

D66 is een fel tegenstander van deze maatregel. Iedereen produceert afval en daarom vinden wij dat de afvalstoffenheffing zowel door woningeigenaren als huurders moet worden betaald (op basis van het aantal bewoners). Naast het feit dat het niet uit te leggen is waarom huurders geen bijdrage hoeven te leveren voor hun afvalkosten, gaat deze maatregel daarmee rechtstreeks in tegen het principe dat de vervuiler betaalt.

D66 vindt het principiële onjuist dat via het afvalbeleid inkomenspolitiek wordt bedreven. D66 wil het misbruik van deze belasting daarom zo snel mogelijk terugdraaien en het systeem van afvalstoffenheffing op basis van het aantal inwoners per huishouden opnieuw invoeren. In lijn met hetzelfde principe willen we ook dat de rioolheffing voortaan wordt gebaseerd op het waterverbruik van het huishouden.

Schone lucht, gezonde stad

Het autoverkeer, vrachtverkeer en vervuilende brommers verslechteren de luchtkwaliteit in Nijmegen. Luchtvervuiling kan enerzijds verminderd worden door het gebruik van alternatieve vervoermiddelen zoals de fiets, het openbaar vervoer of lopen zo aantrekkelijk mogelijk maken. Anderzijds liggen er kansen om het gebruik van vervoermiddelen die door schonere energievormen worden aangedreven te stimuleren. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Er moeten meer veilige, herkenbare en comfortabele fietspaden van rood asfalt komen. Ook moeten zowel fietspaden als voetpaden goed verlicht en obstakelvrij zijn.
- Bij de aanschaf van nieuwe bussen willen we dat de milieuprestatie een belangrijke rol speelt in de selectie. Bij voorkeur kiezen we voor elektrische bussen of bussen op waterstof.
- Er moet door de hele stad een dekkend netwerk van openbaar toegankelijke laadpalen en snellaadstations voor elektrische auto's komen. Bij aanleg en herinrichting van parkeerhavens wordt voortaan vooraf geïnventariseerd hoeveel parkeerplekken voorzien moeten worden van een laadpaal. In de Nijmeegse parkeergarages moet op basis van het toenemende aantal elektrische auto's geïnvesteerd worden in elektrische laadpalen. Naarmate het aantal elektrische voertuigen toeneemt, moeten er altijd voldoende laadpalen beschikbaar zijn.
- Door een betere afstelling van verkeerslichten op doorgaande wegen kan een sterk verbeterde doorstroming op belangrijke routes binnen Nijmegen worden gerealiseerd (een zogenaamde 'groene golf'). Dit heeft ook gunstige effecten op de uitstoot van auto's en vrachtwagens.
- D66 is in principe voorstander van de invoering van een milieuzone. We moeten wel eerst goed onderzoeken of dit een effectief middel is om in Nijmegen gebieden met veel luchtvervuiling schoner te maken. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar oude dieselmotoren, maar ook naar vervuilende brommers en scooters.
- We willen het delen van auto's aanmoedigen door op meer plekken ruimte voor deelauto's te creëren.

Meer groen moet je doen

De woonomgeving kan op veel plekken in Nijmegen stukken beter. D66 wil versteende wijken groener maken. Groen in de wijk zorgt ervoor dat mensen meer bewegen en stimuleert dat mensen elkaar ontmoeten. Meer bomen, planten en gras in de wijk helpt ook om in warme zomers 'hitte-eilanden' te voorkomen en zorgt voor betere afvoer van regenwater. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- De gemeente analyseert alle pleinen en brede trottoirs in de stad om te onderzoeken of vergroening van deze locaties mogelijk is. Waar aanleg van meer groen mogelijk is en geen hinder veroorzaakt voor de toegankelijkheid voor mindervaliden, wordt dit nog in de komende bestuursperiode uitgevoerd.
- Bewoners worden door de gemeente gestimuleerd om 'versteende' tuinen aan te pakken en daarin meer groen aan te leggen. Met woningcorporaties worden afspraken gemaakt dat zij zodra een huurwoning leeg komt de tuin opnieuw inrichten indien deze voor meer dan 75% uit steen

bestaat. Daarnaast willen we bewoners ook meer invloed en mogelijkheden geven om extra groen in de buurt aan te leggen en zelf te onderhouden (bijv. buurttuintjes).

- Alle platte daken in Nijmegen groter dan 50 m² worden geïnventariseerd op de geschiktheid om van deze daken groene daken te maken. Groene daken houden meer water vast en kunnen daarmee wateroverlast bij felle regenbuien helpen voorkomen. Bij de aanleg van groene daken wordt ook altijd gekeken naar de combinatie met aanleg van zonnepanelen.

Afval is grondstof: 100% circulaire economie in Nijmegen

In een circulaire economie wordt de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen gemaximaliseerd. Dit in tegenstelling tot het huidige systeem waarin nog teveel afval onnodig in de verbrandingsovens eindigt. Om de omslag naar een circulaire economie te maken stelt D66 - naast de terugkeer naar het principe dat de vervuiler betaalt via de afvalstoffenheffing - de volgende maatregelen voor:

- Geen verdere stijging van de prijs van de groene afvalzak. Afvalzakken voor plastic afval blijven gratis.
- Afval scheiden moet zo eenvoudig mogelijk zijn. Er moeten daarom op meer plekken specifieke afvalbakken voor plastic, compost, papier en glas komen zodat bewoners nog makkelijker hun afval kunnen scheiden en wegbrengen. Deze bakken moeten wel zo goed mogelijk worden ingepast in de omgeving. Het restafval dat daarna nog overblijft wordt middels een nascheidingsinstallatie alsnog zoveel mogelijk hergebruikt.
- In het bijzonder op basisscholen wordt nu nog weinig afval gescheiden ingezameld. D66 wil daarom dat voor 2020 op alle scholen een goed systeem van gescheiden afvalinzameling wordt ingevoerd.
- D66 wil doorgaan met het project Buurtrangers waarmee kinderen op een laagdrempelige manier worden gestimuleerd om mee te helpen bij het structureel opruimen van zwerfafval en daarmee het op orde houden van de wijk.
- De eigenaar van een studentenhuus of een kamercomplex is verantwoordelijk voor een goede opslag en afvoer van al het afval. Huishoudelijk afval moet tot het ophaalmoment hygiënisch en afgesloten opgeborgen kunnen worden. Daarnaast moet er altijd een afvalpas in het gebouw beschikbaar zijn zodat studenten en andere kamerbewoners naar de milieustraat kunnen om (grof) vuil aan te bieden.
- D66 wil dat de gemeente een duurzaam inkoopbeleid voert. Alle gemeenten samen geven jaarlijks voor €60 miljard uit aan inkoop. Door de prijs vast te zetten en de markt te laten concurreren op duurzaamheid kan er een race naar de top ontstaan op het gebied van duurzaamheid in plaats van een race naar de bodem op prijs. D66 is van mening dat met de ondertekening van het 'Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016 - 2020' een stap in de goede richting is gezet en ziet dit als een uitgelezen kans om het gemeentelijk inkoopbeleid verder in deze richting te ontwikkelen.
- Daarnaast wil D66 dat de gemeente Nijmegen circulair inkoop door bijvoorbeeld een dienst (licht) in plaats van een product (lampen) in te kopen. De afvalproductie, zowel bij de gemeente als in de productieketen, wordt hierdoor gereduceerd.

De gemeente geeft het goede voorbeeld

Gemeenten hebben in het bijzonder een rol om te zorgen dat deze transitie plaatsvindt en dat deze zichtbaar en tastbaar wordt. Dit kan door zelf het goede voorbeeld te geven en door de transitie met duidelijke regels en gerichte stimulering te versnellen. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat de gemeente voortvarend verder gaat met het energiezuinig maken en verduurzamen van het gemeentelijke en maatschappelijk vastgoed, zoals het stadhuis en wijkcentra, zodat de komende bestuursperiode zoveel mogelijk panden op energielabel A komen.
- Scholen en sportverenigingen stimuleren we om actief bezig te zijn met duurzaamheid. Bij vervanging en (groot) onderhoud van sportaccommodaties stimuleert de gemeente (ook financieel) dat de gebouwen zo duurzaam mogelijk worden.

- Alle straatverlichting wordt in de komende bestuursperiode vervangen door duurzame LED-verlichting. Straten worden daarbij zoveel mogelijk gericht, energiezuinig en slim verlicht om lichtvervuiling 's nachts tegen te gaan, bijvoorbeeld door middel van bewegingssensoren.
- De gemeente stelt jaarlijks een klimaatbegroting op waarin per programmaonderdeel doelstellingen worden opgenomen over vermindering van schadelijke uitstoot en afvalproductie.
- Vanuit de Wet Milieubeheer zijn bedrijven verplicht alle energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. De omgevingsdienst ODRN moet met het oog hierop de handhaving van de Wet Milieubeheer intensiveren en krijgt daarvoor extra budget.

Kansen voor iedereen

D66 Nijmegen wil gelijke kansen voor iedereen. Goed onderwijs is, naast het gezin waarin je opgroeit, de aanjager van kansen en de motor voor persoonlijke groei en ontplooiing. Om alle Nijmegenaren een goede start te geven en blijvend te stimuleren om het beste uit zichzelf te halen, heeft D66 diverse plannen waarover je hieronder meer kunt lezen.

Goed onderwijs: Kinderen helpen het beste uit zichzelf te halen

Kinderen moeten de kans krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Door goede samenwerking en aansluiting tussen onderwijs, opvang, recreatie, sport, zorg en cultuur zetten we de belangen van het kind centraal. D66 wil investeren in onderwijs en stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen dezelfde ontwikkelkansen krijgen als alle andere kinderen in Nijmegen. Het is bij uitstek een verantwoordelijkheid van de gemeente om het (financieel) mogelijk te maken dat ook deze kinderen gewoon naar sport of muziekles kunnen.
- D66 wil dat alle jongeren met een diploma van school gaan. Zonder startkwalificatie lopen jongeren een groter risico op (jeugd)werkloosheid. Samen met scholen slaan we de handen ineen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. We houden een strakke verzuimregistratie bij, signaleren uitval tijdig, gaan spijbelen tegen en spreken kinderen én hun ouders aan.
- We vinden het belangrijk dat kinderen zich breed ontwikkelen. Daarom moet er op scholen aandacht zijn voor duurzaamheid, gezondheid en cultuurhistorie. Daarnaast willen we onze kinderen goed voorbereiden op de samenleving en daarom vinden we het belangrijk dat er aandacht is voor democratie, digitalisering en seksuele en culturele verschillen. Zolang deze zaken niet landelijk zijn geregeld, willen we dat de gemeente scholen stimuleert om dit zelf te organiseren.
- Voorschoolse educatie moet betaalbaar en toegankelijk zijn voor alle kinderen in Nijmegen die dat nodig hebben.
- We waarderen het belangrijke werk van onderwijsondersteunend personeel. De afgelopen jaren heeft D66 Nijmegen de conciërges op een positieve manier onder de aandacht gebracht met de conciërge van het jaar-verkiezing. Hier willen wij mee doorgaan want de conciërge is de oren en ogen van de school, verricht klein onderhoud, ondersteunt docenten en weet wat er op school en in de wijk speelt. De conciërge draagt bij aan een veilige school en neemt bovendien taken uit handen waardoor docenten zich nog beter op de leerlingen kunnen richten. Gezien al deze positieve effecten wil D66 dat de gemeente onderzoekt of het mogelijk is om in samenwerking met basisscholen ook wijkconciërges aan te stellen die een rol krijgen in het sociaal beheer en wijkonderhoud.

Een prettige en duurzame leeromgeving voor alle kinderen

Goed onderwijs hoort in goede leeromgeving. Oudere schoolgebouwen hebben vaak een slecht binnenklimaat, slechte ventilatie en zijn minder veilig. Dit alles komt de leerprestaties van leerlingen niet ten goede. Huisvesting van scholen is een wettelijke taak van gemeenten. D66 wil daarom extra inzetten op de kwaliteit van schoolgebouwen in Nijmegen en stelt de volgende maatregelen voor:

- D66 wil scholen duurzaam bouwen en verbouwen. Een energiezuinig schoolgebouw scheelt al snel 40 euro per leerling per jaar aan energiekosten. Bij nieuwbouw of groot onderhoud willen we daarom dat de schoolgebouwen zo duurzaam mogelijk worden gemaakt door bijvoorbeeld betere isolatie, zonnepanelen en groene daken. Ook willen we dat alle schoolpleinen groene schoolpleinen worden.
- D66 wil dat de duidelijke kwaliteitsnormen voor schoolgebouwen met betrekking tot een gezonde en duurzame omgeving, zoals de luchtkwaliteit, beter worden gehandhaafd.
- We creëren meer brede scholen die multifunctioneel zijn en waarin kinderen zich binnen één doorlopende leerlijn optimaal kunnen ontwikkelen.
- Afval wordt nu nog niet altijd gescheiden op scholen terwijl dit beter is voor het milieu en tegelijk een belangrijke voorbeeldfunctie kan hebben. D66 wil daarom afval scheiden eenvoudiger maken voor scholen door dit financieel en organisatorisch te ondersteunen.

Alle kinderen het onderwijs dat bij ze past

D66 wil dat elk kind een passende plek binnen het onderwijs krijgt. Het mag daarbij niet uitmaken of het kind hoogbegaafd is, of juist meer moeite heeft om te leren. Ieder kind verdient een eerlijke kans op onderwijs dat past bij zijn of haar capaciteiten. Gedwongen thuiszitten is voor D66 nooit acceptabel. In de afgelopen bestuursperiode is het passend onderwijs gedecentraliseerd naar gemeenten. Zij hebben deze taak op hun beurt ondergebracht in de regionale samenwerkingsverbanden voor primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. D66 wil het passend onderwijs verder verbeteren en stelt de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat het passend onderwijs beter aansluit op de (jeugd)zorg. Ons uitgangspunt is dat het individuele kind de beste begeleiding krijgt. Hoe we gemeentelijke taken organiseren en financieren mag geen belemmering zijn.
- De innovatie-agenda 'Iedereen heeft talent', gericht op het optimaliseren van ontwikkelingskansen van kinderen, wordt breed gesteund in het onderwijsveld. D66 wil daarom ook in de komende periode deze agenda blijven ondersteunen.
- Meer aandacht voor excellente leerlingen door stimulerende talentprogramma's, waarin primair en voortgezet onderwijs samenwerken met ROC, HAN en Radboud Universiteit.

Jeugdhulp: snelle, optimale zorg en ondersteuning voor alle kinderen

Alle kinderen verdienen het om gezond en veilig op te groeien en hun talenten te ontwikkelen. Waar nodig bieden we zorg en ondersteuning dichtbij, waarbij we het hele gezin en netwerk van het kind actief een rol geven. De jeugdhulp in Nijmegen kan beter en D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat instanties die jeugdhulp aanbieden goed met elkaar samenwerken: één gezin, één plan. Voor de (specialistische) zorg die niet op gemeentelijk niveau kan worden geboden, bijvoorbeeld jeugdverslavingszorg, moet effectiever worden samengewerkt met de regio en, indien nodig, bovenregionaal.
- We organiseren de zorg voor het kind zoveel mogelijk in afstemming met de school en zorgen voor de mogelijkheid om hulpvragen te stellen op scholen.
- Bij een crisis wordt er snel ingegrepen, is het duidelijk bij wie je terecht kan en wordt er zo snel mogelijk een regisseur benoemd die overzicht heeft en een vast aanspreekpunt is voor de inwoner. We investeren in goede begeleiding en nazorg voor kinderen en ouders zodat ze snel in staat zijn het normale leven zo goed mogelijk op te kunnen pakken.

Meer kansen via werk en inkomen

D66 Nijmegen wil dat zoveel mogelijk mensen participeren in de samenleving, bij voorkeur in de vorm van betaald werk. De weg naar betaald werk loopt echter langs scholing, vrijwilligerswerk en andere vormen van actief zijn. Daar moet dus voldoende gelegenheid voor zijn. We dragen bij aan economische en sociale zelfstandigheid en ontwikkeling op een niveau dat passend is bij de talenten en mogelijkheden van inwoners. We gaan uit van de mens, en kijken naar wat hij/zij wél kan en wil. We zijn wel duidelijk wanneer iemand niet wil: overheidssteun is er niet voor mensen die wel kunnen maar helemaal niets willen. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat de gemeente Nijmegen inwoners met een bijstandsuitkering helpt om een arbeidsritme op te bouwen door ook parttime en tijdelijk werk te stimuleren en door (her)aanvraagprocedures te verkorten. Ook proefplaatsingen, sollicitatiecursussen of een vergoeding voor het behalen van certificaten kunnen mensen uit de bijstand naar werk halen.
- De gemeente zelf kan voorop lopen in het bieden van werkervaringsplaatsen, doorstroming van talent en het bieden van werkkansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- D66 wil dat de gemeente blijft experimenteren met de uitvoering van de bijstand, om de participatie en zelfredzaamheid van mensen te vergroten. Op dit moment zijn er veel situaties waarin iemand die gaat werken minder onderhoudt dan met een bijstandsuitkering. Dat stimuleert mensen niet. De gemeente kan deze armoedeval beperken. De huidige proef met

bijstandsuitkeringen moet gedegen worden bestudeerd en bij goede resultaten moeten experimenten worden voortgezet en uitgebreid .

- Werkloosheid onder jongeren, statushouders en vijftigplussers verdient speciale aandacht. De gemeente Nijmegen moet deze groepen werkzoekenden stimuleren en ondersteunen om initiatieven te ontplooiën of vrijwilligerswerk te doen waarmee ze relevante ervaring opdoen en hun kans op werk vergroten. We werken hiervoor actief samen met onderwijsinstellingen. Samen kunnen gemeente, bedrijven en andere partners zorgen voor een betere match tussen beschikbare banen en werkzoekenden.

Extra geld voor armoedebeleid: Iedereen telt mee

D66 wil dat alle mensen mee kunnen doen. Dat is het uitgangspunt van ons armoedebeleid. Daarom willen we dat de gemeente inwoners ondersteunt met het vinden van de juiste oplossing. Het armoedebeleid moet als belangrijkste doel hebben om de basis op orde te krijgen en de oorzaken van armoede aan te pakken. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 vindt dat we alle inwoners van Nijmegen perspectief moeten bieden door ze blijvend te laten meedoen aan de maatschappij. Wanneer dit niet via betaald werk mogelijk is, zetten we erop in dat mensen in ieder geval betrokken blijven via sport of vrijwilligerswerk. Daarbij verdienen kinderen, ouderen en chronisch zieken speciale aandacht.
- D66 wil snelle hulp bij schuldproblematiek, zodat verslechtering van de situatie wordt voorkomen. Dat doen we bijvoorbeeld door de pilot 'vroegsignalering' van schuldproblematiek met zorgverzekeraars, energieleveranciers en woningcorporaties voort te zetten en uit te bouwen. We vinden het hierbij belangrijk ook oog te hebben voor verborgen armoede, bijvoorbeeld bij gezinnen met kinderen.
- Zolang voedselbanken nodig zijn, willen we dat deze bereikbaar blijven voor de mensen die dit nodig hebben. Kinderen moeten daarbij in het bijzonder altijd kunnen rekenen op gezond en gevarieerd eten.

Ruimte voor economische groei

D66 ziet nog vele kansen om de groei van de economie in Nijmegen te bevorderen. We willen een aantrekkelijker ondernemersklimaat creëren door lagere lasten en het schrappen van onnodige regels. D66 wil ook inzetten op het versterken van de bruisende binnenstad van Nijmegen en ziet tegelijk veel kansen voor betere samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemers in de stad. Hieronder vind je meer informatie over al onze plannen gericht op het versterken van de Nijmeegse economie.

Versterk onze bruisende binnenstad

D66 is trots op het bruisende centrum van Nijmegen. De binnenstad heeft veel winkels en horeca en er zijn veel bijzondere cultuurhistorische en toeristische plekken. Met mooie parken, een uitgebreid winkelaanbod, levendige pleinen en de nabijheid van de rivier en de natuur is het centrum van Nijmegen een geweldige plek om te bezoeken en om er te wonen.

Om ervoor te zorgen dat de binnenstad van Nijmegen ook in de toekomst het kloppende hart van de stad blijft, is er wel actie nodig. In de afgelopen jaren is de leegstand in (delen van) het centrum fors geweest. Door gewijzigd consumentengedrag (onder andere de opkomst van online winkelen) verliest het meer traditionele winkelcentrum zijn aantrekkingskracht. De gemeente moet daarom samen met winkeliers, horecaondernemers, de cultuursector en de vastgoedeigenaren optrekken om de binnenstad van Nijmegen te transformeren naar het ideale centrum voor beleving en ontmoeting. D66 stelt daarbij de volgende maatregelen voor:

- Veel lokale regelgeving is onnodig complex en belemmert nieuwe ontwikkelingen en innovatie. D66 wil daarom dat Nijmegen gaat experimenteren met regelluwe zones en pleit voor een soepeler beleid voor bijvoorbeeld terrassen, reclame en openingstijden. Er moet ook meer ruimte komen voor gecombineerde concepten in één winkel (bijv. winkel en horeca samen) zolang hierdoor geen oneerlijke concurrentie ontstaat.
- D66 wil dat de gemeente flexibel omgaat met de bestemming van panden zodat leegstaande kantoren of winkels sneller naar bijvoorbeeld zelfstandige woningen getransformeerd kunnen worden. Daarnaast willen we dat de gemeente het voortouw neemt om samen met vastgoedeigenaren en winkeliers om tafel te gaan en te kijken of herschikking / samenvoeging van panden in de stad mogelijk. Hiermee kunnen we grotere en / of innovatieve winkelconcepten de ruimte te geven.
- Omarm evenementen en festivals, maar wel met respect voor de bewoners van de binnenstad. Maak evenementen die bijvoorbeeld hoofdzakelijk in het Hunnerpark plaatsvinden ook zichtbaar op locaties elders in de stad. Zorg daarnaast voor afstemming tussen ondernemers, bewonersplatforms en organisatoren van evenementen zodat deze bijvoorbeeld met hun openingstijden beter op het evenement in kunnen spelen of om een te grote concentratie van evenementen in korte tijd in een klein deel van het centrum te voorkomen.

Nijmegen aantrekkelijk voor ondernemers: lagere lasten en minder regels

Om de economische groei van Nijmegen te bevorderen moet er een aantrekkelijk ondernemersklimaat zijn. D66 wil ondernemerschap de ruimte geven door de lasten voor ondernemers te beperken en lokaal minder regels te hanteren. Daarnaast ligt er voor de gemeente een belangrijke rol als aanjager en verbinder van (startende) ondernemers. Om ondernemerschap verder te stimuleren stelt D66 de volgende maatregelen voor:

- Het tarief voor de onroerendezaakbelasting (OZB) in Nijmegen moet voor ondernemers omlaag. Nijmegen is voor ondernemers nu een van de duurste steden van Nederland op het vlak van lokale lasten. Dit schrikt nieuwe ondernemers af en heeft daarom een averechts effect op economie en werkgelegenheid.
- D66 wil dat gemeentelijke procedures voor ondernemers eenvoudiger en overzichtelijker worden. Dit kan onder andere bereikt worden door een digitaal volgsysteem ('track en trace') voor aanvragen bij de gemeente in te voeren. Het is daarbij belangrijk dat de ondernemer altijd weet wie de aanvraag behandelt en hoe er met de behandelaar contact kan worden opgenomen.

- Voor sommige activiteiten van ondernemers zoals kleinschalige verbouwingen of kleine evenementen moet een meldingsplicht komen in plaats van een vergunningsaanvraag. De komst van de nieuwe Omgevingswet biedt daarbij een uitgelezen mogelijkheid om het hele regelbestand tegen het licht te houden.
- Juist voor startende ondernemers kan de gemeente het verschil maken. D66 wil daarom dat de gemeente stimuleert dat leegstaande (industrie)panden worden getransformeerd tot bedrijfsverzamelgebouwen voor zzp'ers en start-ups.
- Geef ruimte en stimuleer initiatieven gericht op samenwerking tussen onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties zoals de Novio Tech Campus. Nijmegen heeft met de Radboud Universiteit, Radboud UMC, HAN en mbo-scholen unieke en hoogwaardige kennispartners in de stad. Door deze nog beter te koppelen met het bedrijfsleven en een gunstig vestigingsklimaat te creëren, kan er veel extra werkgelegenheid ontstaan.
- Verbeter de infrastructuur voor expats (buitenlandse werknemers) door meer aanbod van gemeubileerde woonruimte te stimuleren en door basisscholen een impuls te geven om al in een vroeg stadium Engels én Duits taalonderwijs te geven.
- Stel aanbestedingen van de gemeente zodanig op dat (kleinere) bedrijven uit de regio ook kunnen meedingen, al dan niet in consortia. Bij netwerkactiviteiten betreft de gemeente naast grote bedrijven en kennisinstellingen ook het midden- en kleinbedrijf (MKB) en zzp'ers.
- De gemeente stimuleert waar mogelijk maatschappelijk verantwoord ondernemen en sociaal ondernemers.

Meer banen: Maakindustrie en logistieke bedrijven naar regio Nijmegen halen

Voor Nijmegen is het van belang dat er naast werkgelegenheid bij kennisinstellingen ook ruimte is voor ondernemingen in de logistiek en de maakindustrie. Hoogwaardige productiebedrijven halen recent steeds vaker hun productie weer terug vanuit lagelonenlanden naar Nederland. Hier liggen kansen voor Nijmegen. Er zijn al enkele uitstekende voorbeelden van bedrijven in dit soort sectoren in Nijmegen, zoals NXP. Door meer soortgelijke bedrijven te trekken, kunnen we de werkgelegenheid voor zowel hoger als lager opgeleiden vergroten. Daarbij willen we nadrukkelijk over (gemeente)grenzen heen kijken. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- De gemeente Nijmegen moet het voortouw nemen om als gehele regio Arnhem-Nijmegen een *bidbook* te ontwikkelen gericht op het aantrekken van grote internationale bedrijven, specifiek in de sectoren logistiek en maakindustrie. Bij voorkeur richt Nijmegen zich daarbij op het aantrekken van hoogwaardige productiebedrijven voor bijvoorbeeld medische apparatuur en medicijnen. Aan de noordzijde van de stad moet daarbij slim geanticipeerd worden op de aanstaande verlenging van de A15.
- Versterk de concurrentiepositie van de Nijmeegse haven, de grootste binnenvaarthaven van Nederland, en benut hierbij de kansen die ontstaan bij de sloop van de oude kolenenergiecentrale.
- D66 wil dat Nijmegen ook qua werkgelegenheid over de grens kijkt. De gemeente Nijmegen moet daarom vaker met de gemeenten uit het Duitse grensgebied en in Euregio-verband in gesprek gaan om vraag en aanbod van werknemers beter op elkaar aan te kunnen sluiten. Daarnaast ziet D66 nu kansen om met de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen structurele afspraken te maken over de snelle erkenning van Nederlandse mbo-diploma's voor werk over de grens.

Studeren in Nijmegen biedt kwaliteit en toekomstmogelijkheden

Studenten zijn een belangrijke motor van de Nijmeegse economie. D66 wil samenwerken met studentenorganisaties en onderwijsinstellingen om van Nijmegen de leukste studentenstad van Nederland te maken. D66 wil dat de gemeente daarnaast ook een praktische bijdrage levert aan de kwaliteit van het studeren in Nijmegen en startmogelijkheden. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- De Radboud Universiteit, Radboud UMC, Hogeschool van Arnhem/Nijmegen en het ROC ontwikkelen de campus Heijendaal verder tot een energieneutrale, innovatieve en aantrekkelijke woon- en leeromgeving.

- De gemeente biedt ruimte aan nieuwe ontwikkelingen op de campus en investeert in de bereikbaarheid.
- D66 verwacht een actieve rol van de gemeente in het samenbrengen van het onderwijsveld en mogelijke partners, zoals het bedrijfsleven en kennisinstellingen, bijvoorbeeld voor het verder ontwikkelen van zomer- en weekendscholen.
- Vanuit de samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen willen we studenten uitdagen en mogelijkheden bieden bij het opzetten van bedrijven, zowel tijdens als na de studietijd.

Betere aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt

Vakkennis is essentieel voor de economie, op ieder niveau. D66 onderstreept daarom de waarde van het beroepsonderwijs, van zowel mbo als hbo. Vanwege de vaak specialistische opleidingen is het wel belangrijk dat het beroepsonderwijs goed aansluit op de arbeidsmarkt. Daarmee hebben jongeren immers meer kans op een baan. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- De gemeente stimuleert het organiseren van beroepsoriëntatie in het voortgezet onderwijs zodat jongeren beter in staat zijn om een keuze te maken voor hun vervolgopleiding. Hierbij denken we aan stagebeurzen, (korte) maatschappelijke stages, voorlichting op scholen door ondernemers en het vermelden van beroepsperspectief bij het beoordelen van opleidingen.
- Leerlingen zo vroeg mogelijk praktische oriëntatie bieden op (kansrijke) beroepen voorkomt ook vroegtijdige schooluitval. D66 wil daarom waar nodig leerlingen de kans geven om leren en werken te combineren.
- Om mensen met een beperking betere baankansen te bieden willen we dat jobcoaches onderdeel gaan uitmaken van de sociale wijkteams.

Lagere belastingen, solide en transparante financiën

D66 zet zich in Nijmegen altijd in voor een solide financieel beleid. Dat betekent dat we zorgvuldig met belastinggeld omspringen en ervoor zorgen dat de begroting tegen een stootje kan. We zijn niet bang om te hervormen en slim te bezuinigen op beleid dat onnodig of niet effectief is. Zo creëren we ruimte om te investeren. D66 stelt op financieel vlak de volgende maatregelen voor:

- Het huidige College heeft in 2014 besloten om de afvalstoffenheffing af te schaffen en de kosten voor afvalverwerking eenzijdig te laten betalen door voor huiseigenaren het tarief van de onroerende zaakbelasting (OZB) te verhogen. D66 is en blijft een fel tegenstander van deze maatregelen en wil dit besluit zo snel mogelijk terugdraaien. Hiermee kan het OZB-tarief voor zowel ondernemers als woningeigenaren aanzienlijk worden verlaagd.
- We stimuleren een kostenbewuste omgang van gemeentelijk geld bij het ambtelijk apparaat. Als binnen een beleidsprogramma teveel geld wordt uitgegeven, moet dat binnen het programma worden opgelost.
- D66 wil meer transparantie over de financiën van de gemeente door bijvoorbeeld verdere verbetering van de leesbaarheid van de Stadsbegroting en jaarrekening.
- Subsidies zijn een nuttig middel om zaken die we belangrijk vinden voor elkaar te krijgen. Omdat het gaat om belastinggeld is het wel belangrijk dat we verstandig en zorgvuldig met subsidies omgaan. D66 wil daarom dat de gemeente Nijmegen bij alle subsidies de volgende vijf uitgangspunten hanteert:
 1. De gemeente subsidieert activiteiten gericht op het bereiken van maatschappelijke effecten.
 2. Nieuwe subsidies richten zich vooral op het opstarten en aanjagen van nieuwe activiteiten en zijn in principe tijdelijk.
 3. Bij bewezen resultaten kan de gemeente een subsidierelatie aangaan voor langere termijn.
 4. De gemeente en de subsidieontvanger zijn volledig transparant over versterkte subsidies en behaalde resultaten.
 5. Frauderen met subsidies wordt stevig aangepakt.

Schoon en slim bereikbaar

D66 wil dat inwoners en bezoekers van Nijmegen zich makkelijk, snel, schoon en veilig kunnen verplaatsen door de hele stad. In de eerste plaats kiest D66 daarom voor het stimuleren van het gebruik van de fiets, maar zonder de doorstroming voor auto's onnodig te hinderen en ondersteund door een goed en schoon openbaar vervoernetwerk. Hieronder lees je meer over de plannen van D66 rond mobiliteit en vervoer.

Ruim baan voor fietsers en voetgangers

Fietsen is gezond, schoon en snel. Het is daarom niet gek dat de fiets in Nijmegen een veelgebruikt vervoersmiddel is. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in een hoogwaardige infrastructuur voor de fiets. D66 wil deze infrastructuur nog verder versterken om zo nog meer mensen te verleiden vaker de fiets te pakken. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Er komen meer veilige, herkenbare en comfortabele fietspaden van rood asfalt, bijvoorbeeld in Dukenburg en Hatert waar nog veel minder van dergelijke fietspaden zijn. Ook willen we dat zowel fietspaden als voetpaden goed verlicht en obstakelvrij zijn.
- D66 wil dat grote bewaakte fietsenstallingen zoals onder Plein 1944 en in de Bisschop Hamerstraat 24 uur per dag toegankelijk zijn en gratis blijven. Bij deze grote fietsenstallingen willen we ook meer faciliteiten voor het opladen van e-bikes.
- Aan de oostzijde van het centrum wil D66 een grote gratis bewaakte fietsenstalling realiseren (bijv. op de Van Schevichavenstraat) en er moeten daarnaast meer (kleinschalige) fietsparkeerplekken komen aan de randen van de binnenstad en in wijken waar veel studenten en jongeren wonen.
- De handhaving op verkeerd gestalde fietsen gaat hand in hand met de beschikbaarheid van fietsenstallingen. Er moet bij de handhaving wel meer oog zijn voor (kapotte) weesfietsen omdat deze nog te vaak onnodig lang in fietsenstallingen blijven staan.
- Gevaarlijke oversteekplaatsen pakken we aan. Waar snelfietsroutes drukke autowegen kruisen, monitoren we de veiligheidssituatie goed en grijpen we zo nodig snel in, bijvoorbeeld door plaatsing van verkeerslichten.
- Alle ringstraten in het centrum waar nu nog doorgaand verkeer mogelijk is, zoals de Hertogstraat en Tweede Walstraat, worden fietsstraten van rood asfalt ('auto's te gast'). Daarbij worden fysieke maatregelen getroffen om hard rijden door de ringstraten onmogelijk te maken.

Betere doorstroming op stadswegen door groene golven en variabele snelheid tot 70 km/u

Goede bereikbaarheid van Nijmegen per auto en doorstroming in de stad zijn belangrijke randvoorwaarden voor verdere (economische) groei van Nijmegen. D66 ziet nog veel kansen om de doorstroming voor autoverkeer in Nijmegen te verbeteren en stelt de volgende maatregelen voor:

- De Dorpensingel Oost in Lent moet worden aangelegd om sluipverkeer door woonwijken te voorkomen. D66 blijft zich daarvoor hard maken. De door de betrokken bewonersgroepen inmiddels voorgestelde oplossing ondersteunen wij van harte. D66 zal ook in de komende periode nauwgezet monitoren dat de gemaakte afspraken hierover door de gemeente worden nageleefd.
- Door een betere afstelling van verkeerslichten op bijvoorbeeld de Sint Annastraat, Graafseweg en Wijchenseweg kan een sterk verbeterde doorstroming op belangrijke routes binnen Nijmegen worden gerealiseerd (een zogenaamde 'groene golf').
- Het aantal (vierbaans-)stadswegen met een variabele maximumsnelheid tot 70 km/u wordt uitgebreid, bijvoorbeeld op de brug tussen de Graafseweg en de Wijchenseweg. De Graafseweg blijft een doorgaande stadsweg.
- Ingewikkelde en onoverzichtelijke verkeerspleinen zoals het Trajanusplein en het Industrieplein (bij Dar-kantoor) worden getransformeerd naar overzichtelijke kruispunten naar het voorbeeld van het recent vernieuwde kruispunt Neerboscheweg/IJpenbroekweg.
- De filedruk op de A50 bij knooppunt Bankhoef neemt snel toe. Om het Rijk van Nijmegen aantrekkelijk te houden als woon- en werkplaats moet de slechte doorstroming van verkeer op dit knooppunt zo snel mogelijk worden aangepakt. D66 wil dat de gemeente Nijmegen met de

andere gemeenten uit deze regio samen optrekt om dit probleem op provinciaal en landelijk niveau hoog op de politieke agenda te zetten.

- De wegen in Nijmegen moeten beter onderhouden worden en bij vervanging van asfalt kiezen we voor fluisterstil asfalt.

Betere parkeervoorzieningen, goedkoop en gemakkelijk bereikbaar

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het verbeteren van de parkeermogelijkheden in de stad en het terugdringen van parkeeroverlast. Om de bereikbaarheid en het gemak voor inwoners en bezoekers te vergroten kiest D66 voor verdere investering in gemakkelijk en goedkoop parkeren en terugdringen van parkeeroverlast. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- Om te stimuleren dat meer gebruik wordt gemaakt van de bestaande parkeergarages wordt het parkeren in parkeergarages goedkoper gemaakt dan het parkeren op straat in het centrum (ook overdag). Daarnaast willen we dat het mogelijk wordt om vooraf online een parkeerplek in een van de parkeergarages te reserveren (op basis van kenteken).
- Er komt een extra P+R transferium aan de zuidwestelijke kant van de stad (nabij station Nijmegen Goffert of Nijmegen Dukenburg). Daarnaast nemen we maatregelen om bestaande transferia beter te benutten en te promoten (o.a. snelle en regelmatige buslijnen vanaf transferia naar het centrum, P+R's duidelijker aangeven op bewegwijzering).
- D66 wil in de komende vier jaar geen uitbreiding van het gebied waar betaald parkeren geldt, tenzij een meerderheid van de omwonenden het zelf wil.
- Er moeten meer oplaadpunten voor elektrische auto's komen in de stad, in het bijzonder in de diverse parkeergarages.

Een toekomstbestendig en schoon openbaar vervoernetwerk

Bij een moderne en leefbare stad hoort ook een hoogwaardig en duurzaam openbaar vervoernetwerk. D66 Nijmegen vindt het belangrijk dat hier verder in wordt geïnvesteerd om zo mensen te verleiden vaker de auto te laten staan en in plaats daarvan voor het openbaar vervoer te kiezen. Bussen en treinen moeten frequent en op tijd rijden, vanuit alle delen van de stad gemakkelijk bereikbaar zijn en zowel de voertuigen als haltes moeten schoon, veilig en prettig in het gebruik zijn (ook voor ouderen en mensen met een fysieke beperking). D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- Stadsbussen rijden niet meer dwars door het voetgangersgebied in het centrum (Burchtstraat). In plaats daarvan komt er een nieuwe stadsringroute: een buslijn die iedere tien minuten rijdt vanaf het station naar de haltes Plein 44, Joris Ivensplein, Waalkade, Valkhof, Oranjesingel en Nassausingel (Keizer Karelplein). Voor een goede bereikbaarheid moet er ook een extra bushalte op de Oranjesingel ter hoogte van de kruising met de Van Schevichavenstraat komen. Kortom, geen bussen meer in het voetgangersgebied, maar wel elke plek in de binnenstad op vijf wandelminuten van een bushalte bereikbaar.
- Het station van Nijmegen behoort tot de meest drukbezochte stations van Nederland. Daar hoort een beter station bij. D66 wil een extra perron en een verlengde perrontunnel. Aan de westzijde komt een volwaardige stationsingang. Aan de centrumzijde van het centraal station willen we de verkeersveiligheid verbeteren door duidelijkere wegbelijning, verkeerslichten en aansluiting van de inrichting op logische loop- en fietsroutes.
- Bij de aanschaf van nieuwe bussen willen we dat de milieuprestatie een belangrijke rol speelt in de selectie. Bij voorkeur kiezen we voor elektrische bussen of bussen op waterstof.
- D66 wil dat er een goedkoop busabonnement beschikbaar is voor inwoners van alle leeftijden die een laag inkomen hebben (tot 130% van het minimuminkomen). Dit abonnement vervangt dan het huidige 65+ busabonnement.
- D66 staat voor meer slim en innovatief (openbaar) vervoer van deur tot deur. We willen pilots en initiatieven op het vlak van flexibel openbaar vervoer stimuleren.
- De enkelspoorse Edithbrug bij Ravenstein is steeds vaker een 'bottleneck' voor het treinverkeer op de IJssellijn (Roosendaal-Zwolle). Om het Rijk van Nijmegen aantrekkelijk te houden als woon- en werkplaats moet de slechte doorstroming van treinverkeer op dit punt zo snel mogelijk worden aangepakt. D66 wil dat de gemeente Nijmegen met de andere gemeenten aan de

D66 Nijmegen

IJssellijn en de betreffende provincies optrekt om dit probleem op landelijk niveau hoog op de politieke agenda te zetten.

Goed wonen en leven

D66 vindt dat iedereen goed en betaalbaar moet kunnen wonen in Nijmegen. Vraag en aanbod op de woningmarkt sluiten in Nijmegen nu echter niet goed genoeg op elkaar aan. Vooral aan huurwoningen tussen de 700 en 1000 euro per maand is een groot tekort. D66 wil daarom dat er minimaal 500 extra huurwoningen in deze prijsklasse bij komen. Over deze en al onze andere plannen om de woningmarkt in Nijmegen te verbeteren lees je hieronder mee.

Goed wonen in Nijmegen voor iedereen

D66 wil dat iedereen in iedere levensfase een passende woning in Nijmegen kan vinden. Dit geldt ook voor toekomstige inwoners. Vraag en aanbod op de woningmarkt sluit nu te vaak niet goed op elkaar aan. Vooral het tekort aan middeldure huurwoningen en goedkope koopwoningen vormt momenteel een knelpunt op de Nijmeegse woningmarkt waardoor meer dan 4.000 mensen klem zitten. Dit belemmert de doorstroming en daardoor vallen juist de starters op de woningmarkt en alleenstaanden buiten de boot. Dit moet anders en D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat er bovenop de al bestaande bouwplannen in de komende bestuursperiode 500 extra middeldure huurwoningen met een huur tussen de 710 en 1000 euro per maand worden gerealiseerd. Om dit te realiseren kan gebruik gemaakt worden van al bestaande planexploitaties zoals bijvoorbeeld op de oude locatie van basisschool de Blauwe Buut aan de Molukkenstraat.
- Om de bouw van middeldure huurwoningen te stimuleren stuurt de gemeente hier actief op via bestemmingsplannen en door bouwgrond beschikbaar te stellen voor een grondprijs die normaal voor de bouw van sociale huurwoningen wordt gerekend. Deze lagere grondprijs wordt alleen afgegeven als er harde, contractuele afspraken zijn met de ontwikkelaar of investeerder dat de woningen minimaal twintig jaar beschikbaar blijven voor het middeldure huursegment.
- De kerntaak van woningcorporaties is het bouwen en onderhouden van sociale huurwoningen voor mensen met een laag inkomen. De vraag naar sociale huurwoningen moet continu nauwgezet gemonitord worden. Naast de ca. 1.000 al geplande extra sociale huurwoningen tot en met 2020, ligt de grootste opgave in het sociale huursegment de komende jaren op het vlak van het verduurzamen van de woningvoorraad en het geschikt maken van meer woningen voor ouderen. Op deze prioriteiten zullen we aansturen in de prestatieafspraken met woningcorporaties.
- D66 geeft de voorkeur aan de transformatie van leegstaande (kantoor)gebouwen boven nieuwbouw buiten het bestaande stedelijk gebied. Leegstaande kantoren tasten de leefbaarheid in de buurt aan en zijn vanwege hun opzet juist goed geschikt te maken als (huur)woningen voor starters en jongeren. D66 wil daarom dat de gemeente actief zoekt naar nieuwe bestemmingen voor leegstaande gebouwen en flexibel omgaat met de bestemming. Een goed voorbeeld om in de komende bestuursperiode mee aan de slag te gaan is de herontwikkeling van het westelijke deel van het stationsgebied.
- D66 wil bouwen voor een ongedeelde stad met gemengde buurten. We vinden het belangrijk dat mensen met verschillende achtergronden en leeftijden elkaar ontmoeten. Als buurten een te eentonig aanbod van (sociale) huur of juist koop (dreigen te) krijgen, zoals bijvoorbeeld nu dreigt op de oude locatie van basisschool de Blauwe Buut aan de Molukkenstraat, wil D66 dat de gemeente ook over de diversiteit van de woningvoorraad afspraken maakt met woningcorporaties en projectontwikkelaars.

Zorgen voor goede invulling Waalfront en Waalsprong

Na een aantal jaren van vertraging en moeizame voortgang van de grote bouwprojecten Waalfront en Waalsprong in Nijmegen, zorgt de recente economische opleving voor een versnelling in de realisatie van deze grote projecten. Dat is een positieve ontwikkeling die D66 graag verwelkomt. Bij de verdere afronding van deze grote bouwprojecten vindt D66 het wel belangrijk om aandacht te vragen voor de volgende punten:

- **Bouw naar behoefte:** Bouw bij nieuwe onderdelen van Waalsprong of Waalfront woningen waar aantoonbaar vraag vanuit consumenten naar bestaat. Het maximaliseren van het aantal

woningen om geen verlies te lijden op de grondexploitatie is geen doel op zich. De effecten daarvan zouden op de lange termijn zelfs schadelijker kunnen zijn (leegstand, overlast, etc.)

- Meer aandacht voor kwaliteit van de openbare ruimte en voorzieningen. Vooral in Nijmegen-Noord (Waal sprong) zijn er veel woningen bijgebouwd zonder dat het voorzieningenniveau is meegegroeid. D66 wil dat er in de bouwplannen meer ruimte komt voor zaken zoals kleine winkels, kroegen en restaurants.
- Om beter in te spelen op veranderende omstandigheden en wensen van inwoners, geeft D66 de voorkeur aan kortlopende, kleinschalige bouwprojecten in de bestaande stad. Na afronding van de projecten in de Waal sprong en Waal front wil D66 dat de gemeente Nijmegen de komende jaren niet met het oog op strategisch grondbeleid nieuwe grote ontwikkellocaties aanwijst.
- In een aantal wijken in de stad is als gevolg van de focus op de Waal sprong en de economische crisis herontwikkeling te lang uitgesteld. Daarom wil D66 dat vaart wordt gemaakt met het aanpakken van delen van bestaande stadswijken die in slechte staat zijn, waaronder diverse delen van Dukenburg.
- D66 is een voorstander van vernieuwende initiatieven op het gebied van bouwen en wonen. We willen daarom dat er een lokaal kenniscentrum komt dat bewoners van informatie voorziet over bijzondere woonvormen en ondersteunt initiatieven tot oprichting van collectieve woonvormen voor bijvoorbeeld ouderen en collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).

Nijmegen gastvrij voor studenten

Nijmegen is een kennisstad en profiteert volop van alle studenten die hier wonen. Het aantal woningen voor studenten in Nijmegen is in de afgelopen jaren fors uitgebreid. Het bewaken dat vraag en aanbod van studentenkamers in balans blijft, blijft de komende jaren een belangrijke uitdaging. Als het gaat om studentenkamers moet er daarnaast ook aandacht zijn voor de leefomgeving en aanpak van overlast. D66 neemt de problematiek van concrete overlastsituaties serieus, maar is geen voorstander van nieuwe regels die de realisatie van studentenkamers onnodig hinderen. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- De vraag naar studentenkamers nauwgezet blijven monitoren zodat altijd goed en op tijd op extra vraag naar studentenkamers gereageerd kan worden. Tot 2020 realiseert SSH& nog eens bijna 500 studentenwoningen, maar we zullen ieder jaar de ontwikkeling van vraag en aanbod goed in de gaten moeten houden. D66 ziet bij de realisatie van nieuwe studentenwoningen graag een uitbreiding van woonconcepten waarbij studenten samen in een complex wonen met ouderen en/of statushouders. Dat leidt tot een win-win situatie voor alle betrokkenen.
- Geen extra strenge regels voor het realiseren van studentenkamers in bestaande panden. Wel meer aandacht voor het handhaven van (brand)veiligheid, het bestrijden van overlastsituaties bij studentenpanden en illegale kamerverhuur. D66 vindt dat de pandeigenaar een grotere verantwoordelijkheid moet nemen bij de bestrijding van overlast. Met het oog hierop willen we dat de gemeente een studentenpandenregister start waar inwoners contactgegevens van eigenaren van studentenpanden kunnen opvragen.
- Aandacht voor de leefomgeving in wijken met relatief veel studentenwoningen: Pandeigenaren worden verplicht goede voorzieningen voor fietsenstalling en afvalinzameling bij studentenpanden te realiseren. Waar dit niet mogelijk is, dienen zij een bijdrage te leveren als de gemeente extra fietsenstalling of (ondergrondse) afvalcontainers in de buurt plaatst.

Een Nijmegen dat veiliger is én veiliger voelt

Een belangrijke randvoorwaarde om prettig te kunnen wonen in Nijmegen is dat je je veilig voelt in de stad. Het aantal meldingen van criminaliteit daalt gelukkig de afgelopen jaren gestaag, maar nog teveel mensen voelen zich onveilig. Nijmegen moet daarom naast veiliger worden ook veiliger voelen. D66 stelt op het gebied van veiligheid de volgende maatregelen voor:

- Criminaliteit en (drugs)overlast horen niet thuis in Nijmegen en moeten daarom hard worden aangepakt. D66 wil de overlast van straatdealers structureel oplossen. Cameratoezicht kan daarbij een middel zijn, maar wat D66 betreft alleen als dit een tijdelijke maatregel is die onderdeel uitmaakt van een groter plan om de drugsoverlast structureel op te lossen. Daarnaast

denken wij dat een betere spreiding van coffeeshops door de hele stad een bijdrage kan leveren aan deze structurele oplossing.

- Door het reguleren van wietteelt en uiteindelijk legalisering van softdrugs, kunnen we ervoor zorgen dat softdrugs ook aan de achterkant (bevoorrading) uit de criminele sfeer komen. Dit kan eveneens bijdragen aan het structureel oplossen van drugsoverlast. Op lokaal niveau kan Nijmegen ook een bijdrage leveren aan de discussie over legalisering van softdrugs. D66 wil daarom dat in de komende bestuursperiode in Nijmegen een pilot wordt gestart met gereguleerde wietteelt voor coffeeshops.
- Donkere plekken geven een onveilig gevoel. D66 wil daarom dat er een grondige scan wordt uitgevoerd van donkere plekken in Nijmegen die onveilig zijn of een onveilig gevoel geven. Voor in ieder geval de tien meest onveilige plekken wordt samen met inwoners naar blijvende oplossingen gezocht om het veiligheidsgevoel te verbeteren.
- Om de scheefgroei tussen objectieve en subjectieve veiligheid te verkleinen moet de gemeente samen met de politie op zoek gaan naar mogelijkheden om ook specifiek het veiligheidsgevoel te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld door meer voorlichtingsbijeenkomsten in wijken over de lokale criminaliteitscijfers te organiseren en deze goed in perspectief te plaatsen.
- Een gemeente met schone straten, zonder kapot straatmeubilair en met werkende straatlantaarns kent minder criminaliteit en overlast. Kapot straatmeubilair of een niet werkende straatlantaarn moet daarom sneller na de eerste melding worden opgepakt. Uiterlijk twee weken na de melding moet het probleem in iedere wijk zijn opgelost. De melder wordt hierover geïnformeerd, ook indien het probleem door een externe instantie zoals Nuon of Dar wordt verholpen.
- Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) en wijkagenten zoeken meer de samenwerking op met door inwoners geïnitieerde buurt- of burgerwachten, zoals buurt-appgroepen gericht op het signaleren van verdachte situaties. Ook door de overheid geïnitieerde projecten als Project Waaks! wil D66 blijven steunen.
- D66 verbiedt geen ideeën, maar er is geen ruimte voor het aanwakkeren van extremisme, discriminatie of racisme. Extremisme kan een voedingsbodem zijn voor terrorisme. Daarom moeten wijkagenten en welzijnswerkers scherper zijn op signalen van radicalisering en weten wat er met dergelijke signalen moet gebeuren. Daarnaast is het ook belangrijk dat we in gesprek blijven met mensen die in contact staan met extreme organisaties om totale vervreemding te voorkomen. Ook op scholen moet er meer aandacht voor radicalisering komen.
- Voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen en transgenders (LHBT) is het (nog) niet vanzelfsprekend om zichzelf te kunnen zijn in het openbaar (bijvoorbeeld hand in hand lopen). Daarom is het voor het veiligheidsgevoel van deze mensen belangrijk dat er expliciete aandacht blijft bestaan voor de emancipatie van de samenleving rondom LHBT. D66 wil daarom het Roze Stembusakkoord van Nijmegen grondig evalueren en actualiseren voor de komende periode.

Bruisende stad aan de Waal

De unieke geschiedenis van Nijmegen en het diverse culturele aanbod maken Nijmegen tot een zeer aantrekkelijke stad om in te wonen, werken, ondernemen en als toerist te bezoeken. D66 ziet kansen om Nijmegen nog beter op de kaart te zetten door de Romeinse geschiedenis duidelijker in beeld te brengen, slim te investeren in het cultureel aanbod en de unieke ligging aan de Waal meer te benutten.

Romeins verleden beter benutten

De manier waarop Nijmegen zich profileert op het vlak van cultuur en geschiedenis bepaalt voor een belangrijk deel het imago van de stad. D66 vindt het daarom belangrijk dat in het cultuurbeleid van Nijmegen duidelijkere keuzes worden gemaakt over het profiel van de stad. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Maak meer gebruik van het Romeinse verleden. Nijmegen heeft een voor Nederland unieke Romeinse geschiedenis die tot de verbeelding spreekt. In de stad is deze geschiedenis echter nauwelijks zichtbaar. Dit kan onder andere verbeterd worden door:
 - Archeologische resten beter zichtbaar en vindbaar te maken (ook bij nieuwbouw / herontwikkeling).
 - Wandelroutes te promoten die specifiek gericht zijn op Romeinse resten.
 - Met diverse vormen van visualisaties zoals illustraties, animatiefilmpjes (ook virtual en augmented reality) en replica's de Romeinse geschiedenis op verschillende plekken in de stad duidelijker terug te laten komen.
 - Organiseer meer en grootschaligere evenementen of festivals gericht op het Romeinse verleden van de stad.
- Het Valkhofmuseum zit in zwaar weer en heeft dringend een nieuwe impuls nodig. D66 is bereid het museum extra financieel te ondersteunen voor deze impuls, maar alleen als er een langdurig levensvatbare nieuwe opzet wordt gekozen en de bedrijfsvoering op orde is. D66 heeft daarbij de voorkeur voor een opzet waarbij het Valkhofmuseum een landelijke uitstraling heeft en tegelijkertijd de geschiedenis van Nijmegen onder de aandacht brengt van een groter publiek.
- Maak een echt Valkhofkwartier van het gebied rond het Valkhofpark en Hunnerpark waar het Valkhofmuseum en de Bastei gezamenlijk unieke activiteiten en evenementen kunnen organiseren die een brede doelgroep aanspreken en gericht zijn op de cultuurhistorie en in het bijzonder de Romeinse geschiedenis.
- D66 ziet de bouw van de Donjon in het Valkhofpark als een mooie kans om de rijke geschiedenis van Nijmegen zichtbaarder te maken in de stad en de belevingswaarde te vergroten. De Nijmeegse bevolking heeft in 2006 in een referendum in ruime meerderheid (63,5%) voor de bouw van de Donjon gestemd en daarom steunt D66 dit plan. Wel vinden we het belangrijk dat de toren gebouwd wordt met aandacht voor het park en de omgeving en we zullen daar bij de verdere ontwikkeling op letten.

Cultuur toegankelijk voor iedereen

Kunst en cultuur zitten diep in het Nijmeegse DNA. Nijmegen beschikt over toplocaties zoals de Stadsschouwburg, de Vereniging, Doornroosje, Lux en de Lindenberg. Onze parken bieden podium aan acts uit de hele wereld. Bij allerlei evenementen vormt de stad zelf een uniek toneel voor cultuur en amusement. D66 is trots op het diverse Nijmeegse culturele klimaat. Cultuur is ook een investering in mensen. Kunst en cultuur spreekt tot de verbeelding en prikkelt mensen om kritisch na te denken. Zo komen mensen met elkaar in contact en voelen zij zich verbonden met elkaar en met de stad. D66 maakt zich daarom hard voor een goed en divers cultuurbeleid dat iedereen toegang geeft tot verschillende vormen van cultuur. D66 stelt concreet de volgende maatregelen voor:

- Om nieuwe doelgroepen te bereiken, is nieuw initiatief nodig. D66 wil het cultureel klimaat stimuleren door goede, vernieuwende en verbindende plannen van vooral beginnende kunstenaars en culturele ondernemers te financieren met projectmatige budgetten. Het budget voor dit soort projectsteun moet verruimd worden. D66 wil géén (verdere) bezuinigingen op cultuur.

- De gemeente stimuleert via de culturele subsidies dat de grote culturele instellingen zoals de Stadsschouwburg, de Vereniging, Doornroosje en Lux meer doen aan lokale talentontwikkeling en culturele experimenten. In de afgelopen vier jaar is hier binnen sommige cultuurdisciplines te weinig aandacht voor geweest en door het college te weinig op gestuurd.
- D66 ondersteunt cultureel ondernemerschap. Door meer ondernemerschap bij culturele instellingen te stimuleren, trekken instellingen een groter en diverser publiek van binnen en buiten de gemeente aan. De extra inkomsten geven hen bovendien meer financiële armslag. De gemeente moet ervoor zorgen dat regels die bijvoorbeeld crossoverconcepten onnodig in de weg staan, verdwijnen. Er moet daarbij wel goed op gelet worden dat er geen oneerlijke concurrentie met horeca ontstaat.
- Elk kind in Nijmegen moet regelmatig in aanraking komen met kunst en cultuur. Dit moet vanuit de gemeente gestimuleerd worden. D66 wil dat de grote podia in Nijmegen vanuit hun rol als zogenaamde ketenintendant hier meer mee doen, bijvoorbeeld door scholen die hier nu weinig of niets mee doen actief te benaderen met een passend aanbod.
- Lezen is leuk en goed voor je ontwikkeling. D66 wil daarom enkele moderne aantrekkelijke bibliotheken op centrale locaties verspreid over de stad met alle benodigde voorzieningen voor lezen en studeren. In deze centrale bibliotheken worden ook regelmatig evenementen rondom boeken en lezen georganiseerd. Het totaal aantal filialen van de bibliotheek kan hiermee terug worden gebracht.
- Om de laagdrempeligheid van het lezen te behouden moeten er op alle scholen en op locaties van zorginstellingen en wijkcentra uitleenkasten komen. Ook moeten er pickup-points voor boeken en/of een voor iedereen toegankelijke bezorgdienst komen.

Cultuur draagt bij aan onze economische ontwikkeling

Sportieve en culturele evenementen trekken grote aantallen bezoekers naar Nijmegen en omgeving. Voor de economische ontwikkeling van de stad is het van belang onze bezoekers te verleiden tot een langduriger verblijf. Nijmegen moet de interessante plekken in en buiten de stad, en de wandel-, fiets- en rijroutes beter vindbaar maken. Ondernemers die een hotel of B&B willen openen, krijgen daarvoor de mogelijkheid. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- Meer cultuurhistorische plekken in de stad voorzien van informatieborden in het Nederlands, Duits en Engels.
- Stimuleren dat er meer hotels en bed & breakfasts zich in Nijmegen vestigen in alle prijs- en kwaliteitssegmenten, zoveel mogelijk in harmonie met de directe omgeving..
- Industrieel erfgoed zoals het Vasim-gebouw en NYMA-terrein behouden en gebruiken als verzamelterrein voor evenementen, workshops, ateliers en oefenruimtes van kleine culturele ondernemers.
- Daarnaast willen we het deel van het Honig-terrein met cultuurhistorische waarde behouden zodat de succesvolle bedrijven daar een structurele kans kunnen krijgen.
- Nieuwe toeristische arrangementen stimuleren, gekoppeld aan evenementen en thema's als Romeinen, middeleeuwen en Liberation Route.

Nijmegen omarmt de Waal

De ligging van Nijmegen aan de rivier de Waal is één van de dingen die onze stad uniek maakt. Het nieuwe stadseiland Veur-Lent en de nevengeul bij de Waal (de Spiegelwaal) bieden geweldige kansen om nieuwe vormen van recreatie, evenementen en (natuur)beleving in het hart van de stad te creëren. De realisatie van de nevengeul is inmiddels afgerond, maar er is nog weinig te beleven op deze nieuwe locatie. Het succes staat of valt met het lef om van het eiland iets speciaals te maken. Ook aan de andere kant van de rivier, aan de Waalkade, is dringend behoefte aan een nieuwe impuls. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- De Waalkade, voor veel toeristen hét visitekaartje van Nijmegen, moet grootschalig anders ingericht worden. D66 wil dat de gehele Waalkade een oase van groen wordt met ruim opgezette terrassen in een parkachtige omgeving en ruimte voor evenementen. Alleen bussen en hulpverleningsvoertuigen zijn nog welkom aan de Waalkade.

- Bij de herinrichting van Waalkade en bij de realisatie van bouwplannen in het Waalfront (Nijmegen-West) wil D66 dat er één goed toegankelijke wandelroute langs de Waal komt die van de Ooijpolder tot aan het Vasim-gebouw loopt.
- Maak van Veur-Lent een echt stadsstrand met (seizoensgebonden) horecagelegenheden en voldoende fietsenstallingen. Om ervoor te zorgen dat bezoekers hun fiets niet op de spoorbrug achterlaten moet een volwaardige fietsstelling worden aangelegd in plaats van de huidige constructie met (steile) trappen. Stimuleer daarnaast meer watersport op de Spiegelwaal door de bouw van een watersportcentrum mogelijk te maken.
- We dagen architecten en ontwikkelaars uit om met creatieve ideeën te komen voor de verdere invulling van Veur-Lent. Nieuwe gebouwen op het eiland zijn qua ontwerp en duurzaamheid toonaangevend.

Gezonde stad

D66 gaat voor een gezond Nijmegen waar iedereen op zijn of haar manier aan voldoende beweging toekomt en met sterke (sport)verenigingen. Bij een gezonde stad hoort ook veel aandacht voor preventie om zoveel mogelijk gezondheidsproblemen te voorkomen. En wie zorg nodig heeft, krijgt wat D66 betreft maatwerk en keuzevrijheid. Over al onze plannen op het gebied van sport en gezondheid lees je hieronder meer.

Sport en bewegen in de openbare ruimte stimuleren

D66 wil dat de gemeente beter inspeelt op de veranderende vraag van inwoners naar een goed ingerichte openbare ruimte die voorziet in de mogelijkheden om zelfstandig of onder begeleiding op een sportieve manier van de openbare ruimte gebruik te maken. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- D66 wil meer en beter onderhouden fiets-, wandel-, skeeler- en ruiterspaden, maar ook skateplekken, basketbalpleintjes en vooral voldoende parken waarin op uiteenlopende wijze gespeeld en gesport kan worden.
- D66 ziet het gebruik van parken door sportprofessionals om bijvoorbeeld bootcamps en looptrainingen te organiseren als wenselijke vorm van nieuw ondernemerschap, die aansluit op de veranderende sportbehoefte van veel Nederlanders. Deze vertegenwoordigers van de ongeorganiseerde en/of commercieel georganiseerde sport moeten voortaan wel beter bij de ontwikkeling van lokaal sportbeleid worden betrokken.
- Bij (her)inrichting van de openbare ruimte en nieuwbouw moet altijd voldoende aandacht zijn voor het creëren van een beweegvriendelijke en groene omgeving die uitnodigt om te bewegen (bijv. door goede voetpaden, verlichting, etc.).

Sterke sportverenigingen en goede sportfaciliteiten

Naast het effect van sporten op de fitheid en gezondheid van mensen biedt sport, zeker in verenigingsverband, mensen ook een sociaal netwerk. Sportverenigingen maken met de inzet van veel vrijwilligers sporten mogelijk voor alle mensen. Om dit verder te versterken stelt D66 de volgende maatregelen voor:

- De gemeente moet sportverenigingen in Nijmegen ondersteunen bij professionalisering en samenwerking met andere (sport)clubs en scholen.
- D66 wil dat sportaccommodaties zo efficiënt en kosteneffectief mogelijk gebruikt en beheerd worden. Hiertoe hoort uitdrukkelijk ook het vullen van 'daluren' door bijvoorbeeld meer samenwerking met scholen, fitnesscentra en zorg- en welzijnsorganisaties.
- Bij vervanging en (groot) onderhoud van sportaccommodaties stimuleert en ondersteunt de gemeente initiatieven om de gebouwen zo duurzaam mogelijk en multifunctioneler te maken (ook financieel).
- Sportclubs mogen reclameborden plaatsen op en rondom de velden om zo voldoende inkomsten te kunnen ophalen.
- D66 Nijmegen steunt de ambitie van een rookvrije generatie. Met het oog daarop willen we dat sportaccommodaties rookvrij worden. Alleen in beperkte zones mag nog gerookt worden.
- Sport moet inclusief zijn. D66 wil daarom dat de gemeente de toegankelijkheid van sport en sportverenigingen voor mensen met een beperking en LHBT'ers bewaakt.

Topsport is een visitekaartje en inspiratiebron voor heel Nijmegen

Topsport biedt vermaak aan deelnemers en toeschouwers en inspireert jeugd en amateursporters, om zelf meer te sporten. Sporthelden kunnen een voorbeeldrol vervullen op maatschappelijk gebied of persoonlijke waarden en normen. Om dit verder te versterken stelt D66 de volgende maatregelen voor:

- Topsportverenigingen en topsporters stimuleren zich in te zetten bij maatschappelijke projecten om meer bewegen en gezond gedrag te stimuleren. Sportverenigingen die dat doen, zoals NEC Doelbewust, daarbij helpen en ondersteunen.

- Topsportverenigingen stimuleren om intensief samen te werken, onderling en met amateurclubs, onderwijs en zorginstellingen.
- Grote sportevenementen verbinden met de (toeristische) marketing van de stad: de Vierdaagse, de Marikenloop en de Zevenheuvelenloop maken van Nijmegen dé wandel- en hardloopstad van Nederland.
- Bijdragen aan de instandhouding en versterking van betaald voetbal in Nijmegen door met NEC op een zakelijke manier samen te werken aan goede huisvesting. De verantwoordelijkheid en financiële lasten van een eventuele uitbreiding van het Goffertstadion horen echter volledig bij NEC te liggen.

Voorkomen waar kan en genezen waar moet

D66 wil dat iedereen de kans heeft om lang en gezond te leven. Daarom vinden we het belangrijk om te investeren in preventie. We gaan ‘van nazorg naar voorzorg’, door de aandacht te verschuiven van het oplossen naar het voorkomen van problemen. Ook willen we dat iedereen, jong en oud, kan werken aan zijn gezondheid en sociale contacten. Gezonde en actieve inwoners zijn gelukkiger en minder snel aangewezen op zorg. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Jong geleerd is oud gedaan. Sportdeelname en voldoende (dagelijks) bewegen door alle kinderen moet gestimuleerd worden. D66 wil daarom dat op alle basisscholen hoogwaardig bewegingsonderwijs gegeven wordt, bij voorkeur door vakleerkrachten. De kernopgave moet daarbij zijn om leerlingen goed en plezierig te leren bewegen en te stimuleren om zelf structureel te gaan sporten. Kinderen uit gezinnen met lage inkomens moeten daarbij dezelfde kansen hebben om te sporten en blijven daarom in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming vanuit de gemeente.
- D66 wil bewegen en buiten spelen verder stimuleren door een veilige inrichting van de wijk, het plaatsen van speel- en beweegtoestellen in iedere wijk en voldoende groen.
- Voortzetten en waar nodig verbeteren van voorlichting over roken, voeding, bewegen, alcohol en drugs.
- Woonvormen mogelijk maken waardoor ouderen langer thuis kunnen blijven wonen, zowel in het huur- als in het koopsegment. Daarbij willen we slimme hulpmiddelen inzetten zoals buddysystemen, domotica, en internettoepassingen.

Streven naar een rookvrije generatie

Vanuit de gedachte dat voorkomen veel beter werkt dan genezen, streeft D66 naar een rookvrije generatie. We willen dat onze kinderen kunnen opgroeien in een rookvrije omgeving. Vrij van roken én meeroken en waar ook geen plaats is voor slecht voorbeeldgedrag. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Alle Nijmeegse buitenzwembaden worden, net zoals D66 dat eerder voorstelde voor speeltuinen, zo spoedig mogelijk rookvrij. Voor de begeleiders die toch willen roken wordt een rookzone gecreëerd die geen overlast geeft voor andere bezoekers; volwassenen en kinderen. Ditzelfde geldt voor sportvelden van de gemeente. Parken in Nijmegen krijgen rookvrije zones.
- Bij openbare gebouwen worden rookpalen op minder aantrekkelijke en minder zichtbare (maar voor rokers wel duidelijk vindbare) plaatsen gezet, dus niet vlak naast de ingang van bijvoorbeeld een ziekenhuis.

Maatwerk en keuzevrijheid in de zorg

D66 wil telkens de beste oplossing vinden voor onze inwoners. De manier waarop we de zorg en ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben, lokaal hebben georganiseerd, staat soms de beste oplossing in de weg. Dat gaan we veranderen. D66 wil een samenhangende aanpak voor het sociaal domein, waarbij we vanuit de inwoner en niet de bestaande structuren denken. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Personen en gezinnen die zorg of ondersteuning nodig hebben, houden vanzelfsprekend regie over hun situatie en het oplossen van problemen. Ze hebben één aanspreekpunt en kunnen bij de inzet van betaalde oplossingen kiezen voor de zorgaanbieder die het best bij ze past, zonder dat dit al te veel papierwerk oplevert.
- De communicatie over het aanbod aan zorg en keuzes die inwoners van Nijmegen daarin hebben kan beter. Vooral online is er nu weinig informatie te vinden over het zorgaanbod en de keuzemogelijkheden in Nijmegen. Ook willen we dat het steunpunt mantelzorg toegankelijker wordt.
- D66 wil de mogelijkheid om te kiezen voor een persoonsgebonden budget (pgb) in stand houden. Nu is een pgb alleen voor de inzet van zorg en ondersteuning. D66 wil onderzoeken of de invoering van een integraal pgb in Nijmegen mogelijk is. Daarbij kan het gezin één budget krijgen wat in kan worden gezet voor onderwijs, zorg en welzijn zonder dat dit leidt tot veel bureaucratie. Een aantal gemeenten experimenteert hier momenteel mee. D66 wil dat Nijmegen zich hierbij aansluit.
- D66 wil dat de gemeente, als belangrijkste opdrachtgever in het sociaal domein, stuurt op maatschappelijk effect. Niet aantallen en activiteiten, maar daadwerkelijke effecten op de gezondheid en het welzijn van inwoners staan centraal en de financiering wordt daarop gebaseerd.
- Klanttevredenheid en effectiviteit van de oplossingen worden gemeten, niet alleen direct na ondersteuning maar ook op langere termijn. Deze resultaten vormen de input om het werk nog beter uit te voeren.
- In Nijmegen-Noord en in Weezenhof worden 'skaeve huse', woningen met toezicht voor mensen met gedragsproblemen, gebouwd. D66 streeft ernaar dat zoveel mogelijk mensen in een reguliere woning worden gehuisvest, maar snapt dat plaatsing in een dergelijke woning een noodzakelijke tussenstap kan zijn. Met de betrokken instellingen, IrisZorg en RIBW, willen we wel resultaatafspraken maken waarbij het streven is dat mensen maximaal twee jaar in deze voorziening verblijven.
- We krijgen als samenleving vaker te maken met mensen met verward gedrag. In de afgelopen bestuursperiode zijn op initiatief van D66 al GGD'ers aan de sociale wijkteams toegevoegd. We willen nu dat ook de succesvolle Psycholance, een soort ambulance maar dan specifiek voor mensen met psychische problemen, naar Nijmegen komt. Op deze manier kunnen personen met verward gedrag worden vervoerd, zonder dat de situatie escaleert.

Vrijwilligers en mantelzorgers belonen

Veel inwoners krijgen hulp van mantelzorgers van naasten. Deze mantelzorgers zijn goud waard want de meest comfortabele zorg geven de mensen dichtbij de zorgbehoevende. De zorg van naasten is daarbij altijd een extra steun en is niet in plaats van professionele zorg en ondersteuning. D66 vindt het van groot belang dat de gemeente de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers structureel verbetert en stelt daarom de volgende maatregel voor:

- D66 wil samen met mantelzorgers manieren vinden om hun lasten te verlichten. Dit kan bijvoorbeeld door mantelzorgers van zorgbehoevenden in een betaalde parkeerzone de mogelijkheid te bieden het eerste uur gratis te parkeren. Daarnaast kan gedacht worden aan het voorzien in een tijdelijke logeeropvang voor mensen met een zorgbehoefte zodat de mantelzorger even een pauze heeft, of de mantelzorger huishoudelijke hulp aan te bieden zodat er meer tijd en energie over is voor de zorg voor naasten.
- D66 zet zich in voor de ontwikkeling van een laagdrempelige vrijwilligersbank: een soort marktplaats waar Nijmegenaren zich op een eenvoudige manier zowel offline als online op een centrale plek kunnen aanmelden voor verschillende soorten vrijwilligerswerk en waar vraag en aanbod samen komen. We willen hiervoor de kracht van de bestaande vrijwilligerscentrale benutten maar ook meer organisaties bij elkaar brengen en de online toegankelijkheid verbeteren.

Levendige democratie in stad en regio

D66 wil de lokale democratie versterken door meer mensen op nieuwe manieren te betrekken bij besluiten van de gemeente, inwoners vaker te benaderen als gelijkwaardig partner en altijd goede dienstverlening te bieden, met respect voor privacy en goede (digitale) veiligheid. Hieronder lees je meer over de plannen van D66 om de lokale en zeker ook de regionale democratie verder te versterken.

Meepraten en meebeslissen: jong en oud doen mee aan onze democratie

Een sterk bestuur neemt beslissingen in het belang van haar inwoners. Dat kan alleen als een brede groep bewoners actief betrokken wordt bij besluitvorming. Besluiten worden nu te vaak buiten het zicht en de invloedssfeer van de meeste mensen genomen. D66 is ervan overtuigd dat we moeten experimenteren met nieuwe manieren om inwoners mee te laten denken en mee te beslissen om de legitimiteit van besluitvorming te vergroten. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- Om vaker en beter in te kunnen spelen op actuele wensen en behoeften van inwoners, wil D66 dat ervoor wordt gekozen om bewust bepaalde politieke thema's buiten het coalitieakkoord te houden. Zo ontstaat er meer ruimte om met wisselende meerderheden in de raad de oplossingen te kiezen die het beste aansluiten bij de wensen van de inwoners.
- D66 wil dat de gemeenteraad jaarlijks een drietal (strategische) beleidsthema's kiest waarbij de raad aan het college de opdracht geeft om burgers actief en intensief bij de vorming van nieuw beleid te betrekken. Denk daarbij aan (digitale) inspraakavonden, een burgerplatform, burgerbegroting, burgertop, adviesraad of lokale referenda.
- De gemeenteraadsvergaderingen moeten meer via de diverse (social) mediakanalen onder de aandacht gebracht (inclusief de thema's die besproken gaan worden) en burgers worden actief en in een vroeg stadium uitgenodigd deel te nemen aan de burgerrondes.
- D66 wil dat de gemeente vooraf duidelijke verwachtingen geeft voor de inspraak en achteraf uitlegt waarom suggesties wel of niet zijn overgenomen.
- Raadsleden moeten de ruimte en ondersteuning krijgen om hun controlerende taken goed uit te voeren. Raadsleden moeten contacten onderhouden met inwoners en verbindingen leggen in de gemeente. Dat lukt niet als zij verdrinken in informatie- en vergaderstromen. Ook ambtenaren en bestuurders moeten vaker actief het gesprek met de samenleving opzoeken.
- Naast bestaande initiatieven willen we dat kinderen en jongeren op basis- en middelbare scholen op een actievere manier lokaal kennis maken met democratische waarden en vaardigheden, waarbij ook specifiek wordt ingegaan op het werkterrein van de gemeente en de gemeenteraad.
- Steeds vaker worden mensen die een publieke of maatschappelijke functie vervullen – bijvoorbeeld lokale bestuurders, raadsleden of ambtenaren – bedreigd of geïntimideerd. Voor D66 is dit onacceptabel. D66 wil dat de gemeente politici en bestuurders ondersteunt als zij aangifte willen doen en zich inspant om, zo nodig, beveiliging te krijgen. Tegen criminele organisaties die het lokale bestuur ondermijnen, treden we hard op.

Meedoen: inwoners als partner

Inwoners van Nijmegen kunnen niet alleen meepraten en meebeslissen maar ook bijdragen aan de uitvoering van de gekozen oplossing. Op elk terrein vraagt D66 zich dan ook af: wat kunnen mensen zelf wanneer ze samen krachten bundelen? Vaak zijn mensen zelf of samen met de burens veel beter in staat om iets uit te voeren dan de gemeente. D66 stelt de volgende maatregelen voor:

- Buurtbewoners en verenigingen worden uitgedaagd om mee te denken over de uitvoering van taken die de gemeente vroeger dicht bij zichzelf hield, bijvoorbeeld op het terrein van groenonderhoud, zorg en welzijn, inrichting van de openbare ruimte of preventieve veiligheid. Inwoners weten zelf het beste waar behoefte aan is en zo kunnen we tot beter passende oplossingen komen.
- De gemeente stelt tweejaarlijks een budget beschikbaar voor een goed initiatief of project om de stad aantrekkelijker te maken. Het project wordt via een stemming door de inwoners van Nijmegen uitgekozen en bij de uitvoering worden bij voorkeur ook zoveel mogelijk bewoners betrokken.

Dienstverlening: Inwoners snel en goed te hulp staan

De gemeente Nijmegen verleent allerlei diensten. Van het ophalen van een paspoort tot het aanvragen van een vergunning, de gemeente is het loket van de overheid. D66 staat voor een servicegerichte overheid, die de dienstverlening zoveel mogelijk aanpast aan de wensen van burgers, bijvoorbeeld met andere openingstijden. Bij dienstverlening voor verenigingen, instellingen en ondernemers moet de gemeente zich opstellen als een partner met als motto: laten we samen iets mogelijk maken. D66 stelt op het vlak van dienstverlening de volgende maatregelen voor:

- De openingstijden van de gemeente aanpassen aan de wensen van de Nijmegenaren. Dat kan betekenen dat de Stadswinkel vaker 's avonds of in het weekend opengaat in plaats van overdag. Ook moeten de mogelijkheden worden onderzocht om documenten zoals paspoort en rijbewijs thuis te bezorgen.
- Om de dienstverlening van de gemeente naar een hoger niveau te tillen worden prestatie-indicatoren voor bijvoorbeeld de doorlooptijd van vergunningen, wachttijd bij de balie of aan de telefoon en onafhankelijke klanttevredenheidsonderzoeken voortaan openbaar gepubliceerd en jaarlijkse besproken in de gemeenteraad.
- De gemeente communiceert begrijpelijk met inwoners, bij voorkeur op taalniveau B1.
- De gemeente sluit naast gebruikelijke digitale communicatiekanalen zoals de website en Facebook ook sneller aan op nieuwe ontwikkelingen zoals communicatie via Whatsapp of buurtapps. Daarnaast moet wel het fysieke loket blijven bestaan voor mensen die niet goed met internet overweg kunnen of laaggeletterd zijn.
- D66 wil dat de gemeente er altijd naar streeft om conflicten op te lossen zonder juridische procedures. Dat betekent dat de gemeente eerder het gesprek aangaat om uit te zoeken waar het probleem zit. Dit maakt de kans groter dat er een bevredigende oplossing wordt gevonden en kan ook kosten besparen.

Meer democratische regionale samenwerking

Er wordt steeds meer gewerkt met regionale samenwerkingsverbanden. Dit is op zich een goede zaak want een sterk bestuur stapt over (gemeente)grenzen heen. De democratische controle en invloed van de diverse gemeenteraden op deze samenwerkingsverbanden is voor D66 wel een punt van zorg.

D66 wil de manier waarop wij in de regio Rijk van Nijmegen onze samenwerkingsverbanden besturen radicaal democratiseren. De huidige vorm waarop gemeenschappelijke regelingen worden bestuurd, is haast technocratisch en vooral gericht op het verdelen van belangen tussen de verschillende regiogemeenten. Daarmee worden de regionale verschillen onnodig benadrukt, terwijl politiek-ideologische verschillen geen gehoor vinden. Dit is in onze ogen een probleem, want er worden weldegelijk politiek-inhoudelijke keuzes op regionaal niveau gemaakt. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 wil van de agendacommissie van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR, hét centrale samenwerkingsverband in het Rijk van Nijmegen) een politiek platform maken. Een platform dat het recht krijgt om wensen en bedenkingen te formuleren over voorgenomen besluiten van het bestuur van die MGR.
- De raadsleden die deelnemen aan het voorgestelde politieke platform binnen de MGR vertegenwoordigen niet primair hun gemeente, maar de politieke stroming waarvoor zij in een gemeenteraad zitten. Zo borgen we dat politieke discussies die in regionaal verband worden gevoerd, gebaseerd worden op basis van de ideologie die het raadslid vertegenwoordigt.
- D66 wil verder op het vlak van regionale samenwerking dat er altijd een actueel overzicht openbaar beschikbaar is met alle samenwerkingsverbanden van de gemeente. We verwachten ook duidelijkheid van het college over wie politiek verantwoordelijk is voor welke regeling.
- Als er nieuwe samenwerkingsverbanden worden opgericht, moeten die in de regel publiek zijn. Zij vallen dan onder de Wet gemeenschappelijke regelingen, met (minimale) wettelijke vereisten ten aanzien van de transparantie, inspraak en verantwoording. Als er geen andere keuze is dan een privaat samenwerkingsverband, dan letten we extra zorgvuldig op de manier waarop de verantwoording en de inspraak van inwoners, belanghebbenden en de raad wordt georganiseerd.

- D66 wil dat ieder samenwerkingsverband een duidelijk doel dient en wordt heroverwogen als dit doel uit zicht raakt. Het regelmatig heroverwegen van nut en noodzaak vergroot de effectiviteit van het bestuur en de legitimiteit van het samenwerkingsverband. De uitkomst van zulke heroverwegingen van samenwerkingsverbanden worden aan de gemeenteraad aangeboden.

Privacy en digitale veiligheid bewaken

Onze samenleving digitaliseert steeds meer. Daarom wordt digitale veiligheid steeds belangrijker. De privacy en (digitale) veiligheid van Nijmegenaren moet maximaal worden beschermd. D66 stelt daarom de volgende maatregelen voor:

- D66 wil dat de gemeente op de eerste plaats het goede voorbeeld geeft door haar digitale veiligheid uitstekend op orde te hebben, zowel qua website als de eigen digitale systemen.
- Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Participatiewet en Jeugdwet heeft de gemeente veel – en vaak gevoelige – persoonsgegevens van Nijmegenaren. Er moet zorgvuldig met hun gegevens worden omgegaan en inwoners moeten na kunnen vragen met wie welke persoonlijke informatie is gedeeld.
- Inperkingen van vrijheden of inbreuken op de privacy dienen verantwoord te worden. Dergelijke maatregelen moeten effectief, noodzakelijk en voldoende onderbouwd zijn. Ook moeten zij getoetst worden door de gemeenteraad.
- Het beschermen en bewaken van persoonsgegevens moet hoger op de politieke agenda komen. Zeker in het licht van nieuwe Europese privacywetgeving die medio 2018 ingaat, vindt D66 dat de Nijmegen op dit vlak nadrukkelijker haar verantwoordelijkheid moet nemen. Onze ambitie is dat Nijmegen op het vlak van privacybewaking voorop gaat lopen.

Nawoord

In dit verkiezingsprogramma vindt u concrete oplossingen voor vraagstukken die nu spelen. Maar de dagelijkse praktijk van het werk in de gemeenteraad van Nijmegen is gevarieerder dan wij nu kunnen voorspellen. Daar zijn ongetwijfeld vraagstukken bij die in dit programma beperkt of zelfs helemaal niet aan de orde komen. Daarom hebben wij als D66 onze uitgangspunten en ideeën vertaald in vijf richtingwijzers. Deze zal een gekozen D66-vertegenwoordiger hanteren bij het nader invullen van toekomstige politieke keuzes. De vijf richtingwijzers van D66 zijn:

1. Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

2. Streef naar een harmonieuze en duurzame samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

3. Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

4. Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

5. Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Dankwoord

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen dankzij de inzet van tientallen leden van D66 Nijmegen en andere betrokkenen. We bedanken iedereen die heeft bijgedragen voor hun kennis, inzichten en inzet.

Verkiezingsprogramma commissie D66 Nijmegen 2018-2022

Frans Laarakker

Marijke Synhaeve

Stef van den Bergh